

Motion till riksdagen 2005/06:Ju504

av **Gudrun Schyman (-)**

Sexualbrottslagstiftning i överensstämmelse med Europakonventionens krav

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en utredning i syfte att ytterligare förstärka sexualbrottslagstiftningen i överensstämmelse med Europakonventionens krav.

Motivering

Efter en lång period av utredningar och förarbeten fick vi i april en ny sexualbrottslagstiftning. Syftet med den är bl.a. att ytterligare förstärka och tydliggöra varje människas absoluta rätt till personlig och sexuell integritet. Den nya lagen innebär många förbättringar men den uppfyller alls inte ovanstående ambition.

I den nya lagstiftningen utvidgades bestämmelsen om våldtäkt genom att kravet på tvång sattes lägre. Men för att dömas för våldtäkt är det fortfarande så att gärningsmannen skall ha framtvingat den sexuella handlingen genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning. Våldtäktsbrottet utvidgades också till att omfatta de så kallade utnyttjandefallen. Dessa är fall där någon genomför ett samlag eller annan sexuell handling som är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning – eller annars med hänsyn till omständigheterna – befinner sig i ett hjälplöst tillstånd.

Den nya lagen innebär en skärpning av straffen för vissa handlingar men har inte löst de verkliga problemen som gör att så få fall av våldtäkt leder till åtal och fällande dom. Nuvarande lag kräver fortfarande att brottsoffret måste kunna visa att den sexuella handlingen varit ofrivillig. Lagen utgår alltså från att alla kvinnor vill ha sex när som helst, med vem som helst och att hon annars måste bevisa att hon inte ville det. Det finns många fall då kvinnan av

Fel! Okänt namn på

olika skäl inte gjort motstånd på grund av rädsla, chock eller förvirring. Erfarenhet från NGO:s som arbetar med våldtagna kvinnor visar att få kvinnor polisanmäler våldtäkt. Detta på grund av rädsla eller skuld och skam för det de utsatts för.

Kvinnors och flickors underordning och mäns och pojkars överordning i vårt samhälle är en realitet. Lagstiftaren kan inte vara blind för detta faktum. För att lagen skall tydliggöra varje människas absoluta rätt till personlig och sexuell integritet krävs att den är förankrad i människors verklighet. Verkligheten är att kvinnor och flickor tvingas till sexuella handlingar mot sin vilja och utsätts för våldtäkt utan att de har reell möjlighet att göra motstånd.

Professorn i straffrätt Madeleine Leijonhufvud har påpekat att den svenska lagen strider mot Europakonventionens krav att alla länder som är bundna av människorättskonventionen måste straffbelägga och effektivt kunna lagföra varje "non-consensual" sexualhandling, inklusive sådana där offret inte gjort motstånd. Med andra ord att varje sexuell handling där det inte föreligger samtycke måste vara straffbelagd och bli föremål för effektiv lagföring. Vidare pekar Leijonhufvud på att det finns ett moment 22 när det gäller utnyttjande fallen. För att en person skall anses befinna sig i hjälplöst tillstånd måste hon vara redlöst berusad, det räcker inte med att hon är påtagligt berusad. Detta innebär att om en drabbad hävdar att hon minns händelsen, trots sin berusning, anses hon inte tillräckligt onykter för att ha varit i hjälplöst tillstånd. Om hon tvärtom hävdar att hon var så berusad att hon inte minns, läggs i stället motpartens version till grund i rätten.

Av ovanstående måste vi konstatera att lagstiftningen fortfarande inte ger varje människa den absoluta rätten till personlig och sexuell integritet. Och att den dessutom strider mot Europakonventionen. I dag är det enligt lagen felaktigt att väcka åtal mot den som begått en våldtäkt mot en 15-årig flicka som inte förmått att göra motstånd. Flickan har blivit våldtagen i allmänhetens ögon men inte i lagens mening. Detta är överdligt ett rättssystem som skall värna om rättvisa och mänskliga rättigheter. Lagen bör i enlighet med Europakonventionen grunda sig på samtycke. Lagstiftaren måste ta upp frågan igen. Regeringen bör därför skyndsamt tillsätta en utredning i syfte att ytterligare förstärka sexualbrottslagen i överensstämmelse med Europakonventionens krav. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2005

Gudrun Schyman (-)